

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1152768/1

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב יעקב זמיר, הרב מימון נהרי, הרב ציון לודאילוז

המערערת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד לורה מישוק)

נגד

המשיב: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד אברהם הופרט)

הנדון: מתי יכלול קיצור תקופת עיכוב ההליכים גם את קיצור 'ימי הצינון'?

פסק דין

הערעור שלפנינו

לפנינו ערעור על החלטת בית הדין האזורי מתאריך ט' בכסלו תשע"ח (23.11.17) שלפיה הסמכות לדון בתביעות הכרוכות של הבעל המערער היא של בית הדין הרבני.

עילות הערעור הן שתיים.

א. תקופת ימי ה'צינון' קבועה בסעיף 3(ה) לחוק להסדר התדיינויות בסכסוכי משפחה וכאשר ניתנת החלטה שיפוטית לקיצור עיכוב ההליכים תתחיל ממועד נתינת ההחלטה השיפוטית.

במונח לפנינו החלטת בית המשפט לקיצור עיכוב ההליכים ניתנה ביום כ"ו באב תשע"ז (18.8.17), וכך תקופת ה'צינון' הסתיימה בתאריך י"ב באלול תשע"ז (3.9.17). ומאחר שבחמישה עשר הימים שלאחריה מוקנית זכות הקדימה על פי סעיף 4 לחוק הנזכר למערערת שפתחה את התיק ליישוב סכסוך, הרי שהגשת תובענת המשיב לבית הדין האזורי בתאריך כ"ג באלול תשע"ז (14.9.17) הייתה שלא כדין, ודין התובענה להימחק.

ב. גם אם נקבל את קביעת בית הדין האזורי, שכאשר בית המשפט קיצר את עיכוב ההליכים הוא ביטל גם את תקופת ה'צינון', שהרי גם בה מתעכבים ההליכים, ולכן יש למנות את חמישה עשר ימי זכות הקדימה שיש למערערת מיום קבלת ההחלטה השיפוטית לקיצור תקופת העיכוב הליכים, מכל מקום, מאחר שהחלטת בית המשפט ניתנה בימי הפגרה, אין להביא אותם במניין הימים. כך בפועל יש להתחיל את מניין הימים עם סיום הפגרה בט"ו באלול תשע"ז (6.9.17), וכך למערערת הייתה זכות הקדימה עד לתאריך א' בתשרי תשע"ח (21.9.17) [ובפועל – לאחר החג והשבת], ומאחר שהמשיב הגיש את התובענה בתאריך כ"ג באלול תשע"ז (14.9.17), הרי שהיא הוגשה שלא כדין ודינה להימחק.

בטיעון זה נשענת באת כוח המערערת על הוראת סעיף 529 לתקנות סדר הדין האזורי תשמ"ד – 1984, על הוראות סעיף 4 לתקנות בתי המשפט (פגרות), תשמ"ג – 1983 ועל הוראות סעיף 6 לתקנות הדיינים (פגרות) תשע"ג – 2013, שמכולן עולה שימי פגרה אינם עולים למניין בסדרי הדין.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

זהו תמצית הערעור.

לאחר שמיעת דברי הצדדים ולאחר העיון בהוראות החוק הרלוונטיות, בית הדין קובע שיש לדחות את הערעור על שתי עילותיו, מהנימוקים שלהלן.

נדון בכל עילה בנפרד.

א. האם ומתי קיצורה של ערכאה שיפוטית את עיכוב ההליכים משמעו גם קיצור או ביטול ימי הצינון' והאם מוסמכת היא לעשות זאת?

באשר לימי ה'צינון', מאחר שמדובר בשאלה עקרונית שאינה בהירה ומפורשות בחקיקה, נרחיב קמעא ונבהיר את עמדתנו.

בסעיף 3(ה) לחוק להסדר התדיינויות נקבע:

בתקופה של ארבעים וחמישה ימים מיום הגשת בקשה ליישוב סכסוך, או שישים ימים – אם הוארכה כאמור בסעיף קטן (ב)3(להלן) – **תקופת עיכוב ההליכים**, ובעשרת הימים העומדים לרשות הצדדים למתן הודעה כאמור בסעיף קטן (ד), וכן **בחמישה עשר הימים שלאחר תום התקופה כאמור**, ובכל תקופה נוספת שהצדדים הסכימו לה בכתב, או בתקופה אחרת שנקבעה לפי סעיף 5(א)5, לא יוכלו הצדדים להגיש תובענה בעניין של סכסוך משפחתי לכל ערכאה שיפוטית ולא תדון ערכאה שיפוטית בתובענה בעניין של סכסוך משפחתי בין הצדדים, לרבות בעניין סמכות השיפוט של הערכאה השיפוטית.

השאלה שמונחת לפנינו בערעור הנוכחי היא אם כשערכאה שיפוטית מקצרת את עיכוב ההליכים, בהתאם לסמכות החוקית המוקנית לה, הקיצור מבטל אף את חמישה עשר ימי הצינון, שהרי גם בהם מעוכבים ההליכים, וכפי שקבע כבוד בית הדין האזורי בהחלטה נשואת הערעור, או שמא חמישה עשר ימי ה'צינון' מגמתם היא אחרת – אף שגם בהם מעוכבים ההליכים – והסמכות החוקית לקצר את עיכוב ההליכים מתייחסת רק למה שהוגדר בחוק **'תקופת עיכוב ההליכים'**, קרי: ארבעים וחמישה או שישים הימים בלבד.

קריאה מדוקדקת בלשון החוק לכאורה מצביעה על האפשרות השנייה, שהקיצור יתייחס אך ורק לתקופת העיכוב המוגדרת בחוק.

בסעיף 3(ה) המצוטט לעיל, המחוקק מגדיר במפורש רק את ארבעים וחמישה או שישים הימים הראשונים מהגשת הבקשה ליישוב סכסוך כ'**תקופת עיכוב ההליכים**'.

הוראות החוק שבהן ניתנה האפשרות לערכאה השיפוטית לקצר את העיכוב מתייחסות לתקופה זו בלבד.

כך עולה מסעיף 5(א)5 לחוק הנזכר, שבו נאמר בלשון הזו:

רשימת העניינים החריגים שבהם רשאית ערכאה שיפוטית שהוגשה לה בקשה ליישוב סכסוך לקצר או להאריך את **תקופת עיכוב ההליכים** לפי סעיף 3(ה).

וכך גם בלשון הוראת תקנה 16(ו), לתקנות להסדר התדיינויות תשע"ו – 2016:

קיצרה או האריכה ערכאה שיפוטית את תקופת עיכוב ההליכים יחולו המועדים שבחוק [...] מתום **תקופת עיכוב ההליכים** המקוצרת או המוארכת לפי העניין.

מהלשונות הללו עולה לכאורה כטענת באת כוח המערערת. לכן אם הערכאה השיפוטית החליטה כי היא מאריכה את תקופת עיכוב ההליכים מעבר לשישים יום, למשל לתקופה של

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

תשעים יום, או שהיא מקצרת אותה לפחות מארבעים וחמישה יום, למשל לתקופה של חמישה-עשר ימי עיכוב בלבד, הרי שלתקופה זו שהוארכה או שקוצרה יהיה צריך להוסיף את חמישה-עשר ימי ה'צינון' הבאים, כלשון סעיף 3(ה), "לאחר תום התקופה כאמור". רק לאחריהם ניתן יהיה להגיש תובענות בענייני הסכסוך, ובהתאם לכללי הקדימה שבסעיף 4 לחוק.

ההיגיון העומד מאחורי אותם חמישה-עשר ימי ה'צינון' הוא לאפשר לצדדים לפנות הצידה (ב'תקופת העיכוב') את הצורך בהכנת כתבי תביעה ובהיערכות למשפט שאמור להיפתח בהמשך (שייוותר ל'ימי הצינון'), ולהקדיש את כל מרצם, זמנם ומחשבתם ליישוב הסכסוך המשפחתי ביניהם. לכן, אין הבדל אם מדובר על ארבעים וחמישה ימי עיכוב, שישים יום, פחות (בקיצור) או יותר (בהארכה) – הצורך ב'ימי הצינון' בעינו עומד.

אולם, על אף האמור, יש לעשות הבחנה בין המקרים המתוארים לעיל שבהם קוצרה או הוארכה תקופת העיכוב למספר ימים שונה מברירת המחזל שבחוק (ארבעים וחמישה או שישים הימים) לבין המקרים שבהם הערכאה השיפוטית הגיעה למסקנה שאין מקום כלל לתקופת עיכוב הליכים, ולמעשה היא מקצרת אותה ל'אפס ימים'. במקרה האחרון, אין מקום ואין כל צורך, בקיומה של תקופת 'צינון', הן מבחינת החוק, שלא הסדיר בלשונו התייחסות מפורשת למקרה שכזה, והן מבחינת הרציונל ותכליתו של החוק, מאחר שמתברר שלא הייתה תקופת עיכוב המיועדת ל'מהו"ת'. ונוסיף הבהרה.

הביטוי 'תקופת עיכוב ההליכים' מתייחס, כאמור, לתקופת ארבעים וחמישה ימים מהגשת הבקשה ליישוב סכסוך או שישים ימים, אשר אמורה להיות מוקדשת למאמצי ישוב הסכסוך בין הצדדים בדרכי שלום, כמוזכר בסעיף 3(ב)3 לאותו חוק, שזה לשונו:

כל פגישות המהו"ת יתקיימו בתוך ארבעים וחמישה ימים מיום הגשת הבקשה, ואולם יחידת הסיוע רשאית להאריך את התקופה, פעם אחת, בחמישה-עשר ימים בהודעה לערכאה השיפוטית ולצדדים.

תקופת ארבעים וחמישה או שישים הימים נועדה כדי לתת לצדדים לסכסוך להעביר את המאבק המשפטי למסלול של יישוב הסכסוך בדרכי שלום. תקופה זו – ייתכן שיש צורך לקצרה או להאריכה (מהעילות המוסדרות בסעיף 16 לתקנות). ומאחר שמטרתה כאמור הוסיף עליה המחוקק גם את ימי ה'צינון', וכמבואר.

אולם כאשר תקופת העיכוב מקוצרת ל'אפס ימים' המשמעות היא אחת, שמתברר שאין מקום כלל לתקופת העיכוב. ממילא עם קיצור שכזה מתבטלים גם ימי ה'צינון', שבהעדר ימי עיכוב, אין כל סיבה להוסיף ולמנוע מהצדדים להיערך לקראת ההליך המשפטי ולהגיש את תובענותיהם.

מסקנתנו מהאמור היא שמאחר שמהחלטה השיפוטית לקיצור עיכוב ההליכים שמונחת לפנינו משתמע באופן חד-משמעי שמדובר בקיצור העיכוב ל'אפס ימים' (ובלשון אחרת שאין עיכוב הליכים כלל), הרי שאין מקום להוסיף עוד חמישה-עשר ימי 'צינון'. ולכן מייד למוחרת ההחלטה השיפוטית יכול הצד שיש לו את זכות הקדימה להגיש את תביעותיו לערכאה השיפוטית, ולאחר חמישה-עשר ימי הקדימה' יוכל גם הצד השני להגיש את תביעותיו לערכאה שיבחר. והואיל והמשיב שבפנינו הגיש את תביעותיו לאחר חמישה-עשר ימים אלו לבית הדין הרבני הרי שהסמכות לדון בתביעותיו היא לבית הדין.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב. הבאתם של ימי פגרה במניין ימי עיכוב ההליכים, 'ימי הצינון' ו'ימי הקדימה' שבחוק כאשר להחרגת או הכללת ימי הפגרה בחמישה עשר הימים שבהם מוקנית זכות קדימה למי שפתח את התיק ליישוב סכסוך, בית הדין מראה מקום לסעיף 10(ג) לחוק הפרשנות תשמ"א – 1981, הקובע מפורשות שימי הפגרה ייכללו בכל תקופה שמופיעה בחיקוק, אלא אם חלו בסוף התקופה. וזו לשון הסעיף: "במניין ימי תקופה יבואו גם ימי מנוחה, פגרה או שבתון שעל פי חיקוק, זולת אם הם הימים האחרונים שבתקופה".
דברים מפורשים וחד-משמעיים.

הישענותה של באת כוח המערערת על התקנות לסדר הדין האזרחי ועל תקנות בתי המשפט ותקנות הדיינים אינה במקום כלל.

תקנות אלו אינן סותרות את האמור בסעיף 10(ג) לחוק הפרשנות הנזכר:

חוק הפרשנות נועד לפרש את הוראות החוקים, ואילו התקנות הנ"ל מסדירות את הפרשנות לאמור בתקנות עצמן או בהחלטות שיפוטיות של הערכאה השיפוטית הרלוונטית לאותן תקנות, דהיינו (לענייננו – מניין ימים שנקבע בתקנות או בהחלטות): בבתי המשפט – בהתאם למועדים שבסדרי הדין שלהם ובבתי הדין הרבניים – בהתאם למועדים שבתקנות הדיינים שלהם. הא ותו לא.

כך: הקביעה בתקנה 529 לתקנות סדר הדין האזרחי תשמ"ד – 1984 כי "תקופת פגרה של בית המשפט לא תבוא במניין הימים" היא אך ורק בנוגע לתקופה "שנקבעו בתקנות אלה" – תקנות סדר הדין האזרחי "או שנקבעו בידי בית המשפט או הרשם". כך גם קביעת תקנה 6 לתקנות הדיינים (פגרות) תשע"ג – 2013, שההוראה ש"תקופת פגרה לא תבוא במניין הימים" היא רק ביחס לתקופות "שנקבעו בתקנות הדיון בבתי הדין הרבניים בישראל, התשנ"ג, או שנקבעו בידי בית דין". ואילו הוראת סעיף 10(ג) לחוק הפרשנות, תשמ"א – 1981 שלפיה "במניין ימי תקופה יבואו גם ימי מנוחה, פגרה או שבתון [...]" היא הוראה כוללת לכלל החיקוק (סעיף 3 לחוק).

חוק הפרשנות לא יפרש החלטות שיפוטיות, והתקנות הנ"ל לא יפרשו חוקים.

פסקו של בית הדין הגדול בתיק מספר 1116230/2 שהזכירה בא כוח המערערת במהלך הדיון, ושממנו עולה שימי הפגרה לא יימנו בימי התקופה, שייך לנסיבות התיק שהיו בפניו, ואין להסיק ממנו הוראה גורפת לכל מקרה.

מסקנות ופסק דין

אשר על כן בית הדין קובע:

א. במקום שערכאה שיפוטית קיצרה את עיכוב ההליכים יש להבחין בין שני סוגי החלטות:

1. ניתנה החלטה שמשמעותה היא קיצור התקופה למספר ימים קטן מהקבוע בחוק, הרי שלאחר התקופה 'החדשה' יחלו חמישה עשר ימי ה'צינון' שבהם אין הצדדים רשאים להגיש תובענה כלשהי, ובהתאם להוראות סעיף 3(ה) לחוק.

2. ניתנה החלטה שמשמעותה הוא ביטול עיכוב ההליכים (ובלשון אחרת: קיצורם ל'אפס ימים'), הרי שבהעדר עיכוב, אין מקום עוד לימי 'צינון', ומייד לאחר קבלת ההחלטה השיפוטית רשאי הצד שיש לו את זכות הקדימה להגיש תובענה לערכאה השיפוטית שיבחר.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב. ימי הפגרה נמנים בכלל התקופות שנקבעו בחוק להסדר התדיינות (ארבעים וחמישה או שישים ימי יישוב הסכסוך, חמישה עשר ימי ה'צינון', וחמישה עשר ימי זכות הקדימה) אלא אם חלו ימי הפגרה בסופן של התקופות הללו.

ג. בית הדין דוחה את הערעור וקובע שהסמכות לדון בתביעות שהגיש המשיב היא של בית הדין הרבני.

ד. אין צו להוצאות.

ה. בית הדין סוגר את התיק.

מותר בפרסום לאחר השמטת פרטים מזהים.

ניתן ביום כ' בסיוון התשע"ח (3.6.2018).

הרב ציון לודאילוז

הרב מימון נהרי

הרב יעקב זמיר

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה